

ברשימות הצמח צדק⁴⁶ על הפסוק⁴⁷ "מזמור שיר ליום השבת": "משכית מן העולם"⁴⁸, כמ"ש⁴⁹ "לא יעז ולא ישחיתו", ויחידה מזה: "ונער קטן נוהג בם"⁵⁰, שנוהפך לטוב, ונעשה "שמש גדול"⁵¹, שהם ב' הענינים דאחכא ודאחכא (האמורים לעיל⁵²), ועד לאחכא בתכלית השלמות, כפי שיהי' ב"יום שכולו שבת ומנוחה לחי העלמים"⁵³, וישנו בדוגמה זה בכל שבת ושבת, ובראשית זה גם בכל יום ויום — כשהיה מתקשר עם יהדות, תורה ומצוותי, שאז עומד למעלה מהעולם ובראשן ש"כ"ל מלאכתן עשוי⁵⁴ (כמבואר בספרי מוטר וכספרי חסידות, ועד יותר בספרי קבלה).

ולכן ישנה ההצעה, שיסחפו במבצעים ומיוחד במבצע חינוך — גם "עוללים ודנקנים", שאז יהי' הענין ד"להשכיח אויב ומתנקם" בתכלית השלמות ושעה אחת קודם וכו', וכו', ככל המעלות שיש בהן.

ובדוגמת המדובר⁵⁵ אודות נרות שבת קודש, שחזקף ומיד שבת ישראל מבניה את הענין של גר ושל שבת והלכות הנו, הרי זה ענין גדול ביותר, שחברך ברבה בשם ומלכות והדליק בערב שבת נרות שבת קודש ועד"ז נרות יום טוב וחתן צדקה לפנ"ז וכו' — עדי"ז יש גם אפשרות (אם רק ישחילו בזה אפילו בהשתדלות קלה) לפצח קטנים וקטנות בשראל בענין מביע חינוך, שחזקף ומיד כשכאים לכלל איזה חברה והשגה בענין של יחידות, ניתן להסביר להם, שעליהם להשפיע על חבר או על חברה שפוגשים בבית הספר או בבית או אפילו ברחוב (כטבעם של ילדים להחזיקם בבית הספר או בבית או אפילו קצת יותר גדולים או קצת יותר קטנים), בעניני יחידות, תורה ומצוותי, ששייכים כבר אליה.

ומתחיל מחינוך עצמו — שיהי' בתצורה, שהרי ענין החינוך נוגע לא רק לשעות קבועות ביום, אלא אמיתות החינוך הוא לחנך את הילדים (כולל גם "לכונן" אל התלמידים⁵⁶ והתלמידות) גם באכילתם ובשתיתם ובאופן שינתם, וכפי שרואים בפשטות, שמונחים אמיתיים נוגע להם לא

(52) במאמר (לעיל ע' 94 ואיל').

(53) תמיד בסופה.

(54) ראה שר"ע אדר"ח א"ח שפ"ז סכ"א.

וש"נ.

(55) ראה גם שיחת ש"פ מצודת, שד"ג.

וי"ד ניסן טט"ז (ת"מ תפ"ז ע' 468). וש"נ.

(56) ספרי ופרש"י ואחזקן ו' ג.

(46) יהל אור ע' שבת ואילן, ס"ע תול

ואילן.

(47) תהלים צב, א.

(48) ראה תו"ע ברוקחין כו, ג.

(49) ישע"י י"א, ט.

(50) שם, ג.

(51) סנהדרין נט, ב.

ה'תשל"ז
ליל אדר"ח אייר
ה'תשל"ז

ברחנות, והעיקר, כפשוטו של ענין — ש"מיר הן נגאלין" בנגולה האמיתיות והשלמה ע"י משיח צדקנו, שהיה באופן שהי' ביציג — שאף יהודי לא ישאר בגלותי, ואף ניצוץ קדושה לא ישאר בלתי מבוזר ומזוהר ונתעלה (כמבואר בפ"מ⁵⁸ כפי מ"ש⁵⁹ "ואחרי כן יצאו ברכשו גדול"), בקרוב ממש, ע"י שיצמדו "נערינו ונקנינו בנינו וכוונותינו"⁶⁰, "צבאות הרי"י", שילכו לקבל פני משיח צדקנו, ובשגל דין.

* * *

ג. הכוונה בעריכת ההתועדות דקא ביום שבו יכולים הדברים (דלקמן) להגיע בה בשעה לכו"כ מקומות, היא, כדי להתלל ולהתאחד עם יהודים נוספים,

— שהרי כשעה ששומעים ורוצים לשמוע, הנה במקום שמוחשכתו (ועאכ"כ במקום שרצונו) של אדם הוא נמצא (כידוע תורת הבעש"ט) (שנבארה בארזכה במאמרי רבוננו נשיאנו⁶¹) על הפסוק⁶² "שרפים עומדים ממעל לו", שע"י שותפותם ועבודתם ורצונם היא "ממעל לו", אזי עמידתם היא באופן ד"ממעל לו". הן בנוגע להמדיכר שרצה ומתאחד עם השומע במקום זה ובמקום שני, ועד"ז בנוגע להשומע, כך, שמתבטל הפסק המקום, ונחשב כמו שנמצאים באותן ד' אמות (כנוגע לענין זה) —

שאו נעשית העבודה באופן עמוק יותר ובהצלחה יתירה, וגם בקלות יותר, כך, שיכולים להתעלות למעלה יותר וכו'.

ג. ובהקדמה:

דובר כמ"פ שאחת העצות הטובה ביותר כדי להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לקח זכות⁶³ היא — ע"י הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (שע"י נעשה) להשכיח אויב ומתנקם⁶⁴, היינו, שעוד לפני שנעשה מצאות כל שהיא, רק כחת, הרי זה כבר באופן ד"להשכיח". והענין ד"להשכיח" הוא כפי ב' הפירושים שנמכארו בארזכה

(42) ראה גם תו"מ שם ע' 355. וש"נ.

(43) ישע"י ג, ב.

(44) לשון הרמב"ם — היל חשוה פ"ג

ה"ד.

(45) תהלים ת, ג.

(37) ראה גם תו"מ שם ע' 355. וש"נ.

(38) ראה לקו"ש תו"א ע' 30. וש"נ.

(39) לך לך טו, יד.

(40) ע"פ בא יו"ד, ט.

(41) שם יב, מא.

בגמרא⁶⁷ בפירוש דברי המשנה⁶⁸ "אשרי יולדתו", שתיכף משנולד היתר אמו מוליכה את עריסתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, כך, שהחיתוך שהעניקה לו "יולדתו" עוד בהיותו בעריסה פעל אופן האדם שה" במגלות.

ועאכ"כ כשמדובר אודות ילדים שיש להם כבר שייכות לחינוך

ולחבנה; וכאמור, שטבעו של כל ילד שמתחבר עם ילדים נוספים, ורוצה להראות לחבריו שיש לו ענין שבו יכול להיות מושל ושלט עליהם ולכן יש לנצל זאת ולקדשה — שיתן אותם כענין מחושב"כ או חושב"כ שאינם יודעים עדיין, שילמדו זאת ממנו; ולאח"כ, הנה "קנאת סופרים תרבה חכמה"⁶⁹ — שגם הילד השני יתעורר, ולמחר, יהי הוא זה שיחנך ויסביר וילמד ענין שנודע לו, שלחבריו אין עדיין ידיעה בה.

וכידוע⁷⁰ שכל נשמה יש לה אות בתורה, ומה נופא מוכן, שכל שאר הנשמות זקוקות להגיע לנשמה זו כדי לקבל ממנה החינוך וההשפעה שבאים ע"י ענינה של אות זו, שאינם ככל שאר ששים ריבוא האותיות ששייכים לששים ריבוא נש"י; וכיין שזקוקים אליה, הרי זה נופא הכחה שלכל אחד יש ענין שרק הוא יכול ובמילא צריך לחנך בו.

ט. בנוגע לחושב"כ, שבה מתעוררת מיד השאלה מהענין

ש"דברים שככתב אי אותה רשאי לאומנם בעל פה⁷¹ — יש לבחור ענין שמוחר לאומרו בעל פה, ולפעול על הילד, שבכל זמן פנוי בימים יאמר ענין זה או יחשוב⁷² עליו, וכך יסביר זאת לחבר או לחברות.

ובכן: ענין מחושב"כ — נתפרש בגמרא⁷³ עצמה: "קטן... יודע לדבר אביו לומדו תורה" — "תורה צוה לנו משה מרבה עקבותיו"⁷⁴.

והרי גם ילד קטן ביותר, שיש לו יוקר לצעצועים שלו, ועד"ז לכמה ענינים שחושק בהם — יכולים להסביר לו את יוקר הענין ד"תורה צוה לנו משה מרבה עקבותיו יעקב", שהיו כללות ענין התורה.

ועד"ז ישנו הפסוק⁷⁵ "שמת ישראל הו"י אקרינו הו"י אדוד", שגם זה אפשר להסביר לילד קטן ביותר, ופירש שבאלה"כ צריך להנהיג שמגיל חצי מוקדם שאפשר יאמרו הילדים עכ"פ פסוק זה, הן בימים והן בלילה. וכאמור, שיכולים להסביר להם זאת לפי הבנתם ולפי סגנונם: כיון

ספ"ט, ושי"ג.

ירושלמי יבמות פ"א ה"ז.

(71) סוכה מב, סע"א.

(68) אבות פ"ב מ"ט.

(72) ברכה לג, ד.

(69) ב"ב כא, סע"א; כב, רע"א.

(73) ואתחנן נ, ד.

(70) גיטין ס, ב. וראה שרי"ע אד"ו א"ח

רק שיהיו לחלומי או התלמידה ריכזי ידיעות כדכ"ע, אלא החינוך הוא גם בתנהגות, וגם בתנהגות באופן אכילתם ושתיתם וטילים — בכל הענינים שהומכ"ם מונה בהלכות דעות⁷⁶ בנוגע לחכם — בכל רגע שכל כ"ד שעות המעת לעת; ובהתבוננות קלה באים למסקנא שזה נוגע לחינוך של כל קטן וכת קטנה תיכף ומיד כשיש להם איזו שייכות לחינוך באיזה ענין שיהי.

ת. וההתולת היא — מענין התורה, ש"היא חיינו ואורך ימינו"⁷⁸, אפילו אצל קטן וקטנה שבבני ובנות ישראל:

לכל ילד, אפילו קטן שבקטנים, יכולים להסביר ענין בתושב"כ, ענין בתושב"כ, ועד להלכה בשו"ע, וגם — ע"פ מאד"ל⁷⁹ "איתתא בהדי שותא פלכא", בנוגע לתורת התסידות — ענין בספר התניא, כל אחד לפי ערכו, אבל באופן שיש בו הכנה והשגה אפילו לילד קטן בשנים.

וכפרט ע"פ המאמר הידוע⁸⁰ של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאפילו כענין שאינו מוכן לנפש למטה, הנה בשעה שעולה לתורה (שעל זה דובר בשו"ע), איז עולה לתורה בחי' הורה שלו — בעולם היצירה, ועד"ז בנוגע לשאר הבחינות, עד לבחי' היצירה שלו שעולה בעלמות האקסטר, ושם מכינים מהי העלי' ולאן יכולים להגיע וכו'.

ועד"ז מוכן גם בנוגע לקטנים וקטנות. וכפרט לאור התגליות והאחרונות של הו"פאים דעתה (כאילו שזהו חידוש שנתגלה לאחרונה)⁸¹, שגם הם מודים שנוגע הרושם של החינוך תיכף כשנולד, וביכולתו להשפיע "גם כי קטן"⁸² — שזהו ענין שנמצא כבר בתורה ישראל ומנהג ישראל, שמיד כשהתינוק נולד מניחים על ידו "שיר המעלות"⁸³, וכן נהגו נשים זקנות וצעירות בישראל (כהלשון הידוע⁸⁴: "מנהג נשים זקנות בישראל") מדרורידות להרגיע התינוק משעה שנולד בשיר-געגועים אודות מעלת התורה⁸⁵: "יד בעסטע סחורה איז דאס תורה"⁸⁶.

וגם זה אינו חידוש של דורות האחרונים, אלא כפי שמצינו

(57) רפ"ה.

(58) ע"פ ס"פ נצבים.

(59) מגילה יד, ב.

(60) ראה לקרי' ח"א כה, ב. נ"ג ואל"ך

(61) ראה גם תרי"מ חפ"ב ס"ע 64, ושי"ג.

(62) משלי כב, ו.

(63) ראה ס' ריאל המלאך בסופו. ועוד.

(64) ראה גם תרי"מ חפ"ב ע' 169, ושי"ג.

(65) ראה גם תרי"מ חפ"ב ע' 164, ושי"ג.

(66) = ה"סחורה" הטובה ביותר היא התורה.